

Korrupsiyaya qarşı mübarizə milli dövlətçiliyimizin gücləndirilməsinə və insan hüquqlarının müdafiəsinə xidmət edir

Korrupsiya insan və vətəndaşların hüquqlarının və azadlıqlarının təmin edilməsinə ciddi maneçilik törədir, xalqın dövlətə etimadını azaldır. Hüquqi dövlət quruculuğuna ciddi əngəllər törədir. Korrupsiya - dövlət funksiyasını yerinə yetirən dövlət vəzifəsi tutan məmurların öz səlahiyyət müvqeyindən istifadə edərək, qanunda nəzərdə tutulmamış maddi nemətləri qəbul etməsi, vəzifə xəyanəti etməsi, həmçinin, ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən yüksək vəzifəli şəxslərin ələ alınmasıdır.

Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar - "Korrupsiyaya şərait yaranan, eləcə də, qanuna zidd olaraq nemətlər və üstünlüklərin verilməsi və əldə edilməsi yolu ilə həyata keçirilən və intizam, mülki-hüquqi, inzibati və cinayət məsuliyyətinə səbəb olan hərəkət və ya hərəkətsizlikdir".

Korrupsiya bütün bəşəriyyət üçün böla hesab olunur və ona görə də bütün dünya ölkələri korrupsiyaya qarşı amansız mübarizə aparırlar.

Ulu Öndər Heydər Əliyev fəaliyyətinin bütün dövrlərində korrupsiyaya və rüşvətə qarşı ardıcıl mübarizə apararaq böyük şəxsiyyət, dahi dövlət xadimi olmuşdur.

Hakimiyyətə birinci gəlişi zamanı sovet dövründə Ulu Öndərin rüşvətin bütün təzahür formalarını qarşı mübarizəsi tarixin qızıl fonduna daxil olmuşdur. Ölkənin müstəqilliyinin bərpasının ilk illərində Heydər Əliyev hüquqi dövlət quruculuğunun ən mühüm istiqamətlərindən biri kimi korrupsiyaya qarşı mübarizə apardı.

Azərbaycan Prezidenti bu problemin aradan qaldırılması məqsədilə 2000-ci ildə "Azərbaycan Respublikasında Korrupsiyaya qarşı mübarizə tədbirlərinin gücləndirilməsi haqqında" Fərman vermiş, "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Qanun qüvvəyə minmişdir. Bu qanunun əsas məqsədi korrupsiya yolu ilə hüquq pozuntularından yaranan nəticələrin müəyyənəndirilməsi, qarşısının alınması, araşdırılması və aradan qaldırılması idi. Bu qanun rəsmilərə əlavə ödənişli vəzifələrə tutmaqla qadaqan edir. Rəsmilər bu qanuna görə özlərinin illik gəlirləri, bank hesabları, hər növ mülkiyyəti haqqında məlumat verməlidirlər. O zaman Azərbaycanda korrupsiyaya qarşı mübarizəyə Dövlət İdarəetmə Xidməti üzrə Şura başçılığı edirdi.

Vaxtında verilən qanun nəticəsində dövlət funksiyalarını yerinə yetirən vəzifəli şəxslərin fəaliyyəti üzərində dövlət və ictimai nəzarət gücləndirildi, vətəndaşların hüquqları və qanuni mənafələri qorundu, haminin qanun və məhkəmə qarşısında bərabərliyi təmin edildi, sahibkarlıq fəaliyyətinin tənzimlənməsində demokratik şərait yaradıldı, istintaq orqanlarının qeyri-qanuni yoxlamaları ləğv edildi, korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların qarşısının alınması, aşkar edilməsi, təqsirli şəxslərin aşkar edilməsi, təqsirli şəxslərin işə edilməsi, nəticələri

nin aradan qaldırılması üçün əməliyyat-axtarış və istintaq fəaliyyəti həyata keçirildi.

Qanunda müəyyənəndirildi ki, "Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara görə seçki və təyinat yolu ilə qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının bütün zümrələrində vəzifə tutan şəxslər məsuliyyət daşıyırlar. Bundan başqa, bununla əlaqədar məsuliyyət daşıyan bütün dövlət və qeyri-dövlət strukturlarında çalışan şəxslər korrupsiya ilə mübarizə apararaq orqanlar konkret olaraq müəyyənəndirildi, korrupsiyanın qarşısının alınmasının yolları göstərildi, bütün sahələrdə maliyyə-nəzarət tədbirləri görüldü.

Qanunda korrupsiya şəraiti yaranan hüquqpozmalar və onlara görə məsuliyyətin dərəcəsi müəyyən edildi. Nəhayət, korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların nəticələrinin aradan qaldırılması üçün konkret tədbirlər də dəqiqləşdirildi.

Ulu Öndərin layiqli varisi ölkə Prezidenti İlham Əliyev korrupsiyaya qarşı mübarizəni daha da gücləndirdi.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin həyata keçirdiyi strateji kurs və dövlət siyasətinin prioritetləri nə üçün olaraq, ölkədə korrupsiyaya qarşı səmərəli mübarizənin aparılması istiqamətində mühüm islahatlar həyata keçirilmiş, zəruri tədbirlər görülmüşdür.

Dövlət başçısının "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" 2004-cü il 3 mart tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında korrupsiya cinayətləri üzrə ixtisaslaşmış dövlət antikorrupsiya orqanının - Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsinin yaradılması korrupsiyaya qarşı mübarizənin aparılmasını Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun fəaliyyətinin ən önəmli istiqaməti kimi müəyyən edilməsini şərtləndirməklə, bu qəbildən olan cinayətlərə qarşı səmərəli mübarizənin aparılmasına şərait yaratmışdır.

"Dövlət və bələdiyyə əmlakının və vəsaitlərinin idarə olunması sahəsində korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara qarşı mübarizənin gücləndirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən 22 iyun 2009-cu il tarixdə imzalanmış Fərmanda dövlətin büdcə və digər maliyyə vəsaitlərinin, bələdiyyələrin vəsaitlərinin istifadə olunması, dövlət və bələdiyyə əmlakına sahiblik, istifadə və sərəncam verilməsi, dövlət məəssisələrinin idarə olunması sahələrində istifadə, tənzimləmə və nəzarət funksiyalarının yerinə yetirilməsinə cavabdeh olan vəzifəli şəxslərin fəaliyyətində şəffaflığın təmin edilməsi, qanun pozuntularına qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, qeyd olunan sahələrdə hüquqpozmalar barədə müraciətlərdə göstərilən halların obyektiv yoxlanılmasının təmin edilməsi ilə əlaqədar konkret tədbirlər nəzərdə tutulmaqla mərkəzi dövlət və icra

strukturları ilə yanaşı, prokurorluq orqanlarının qarşısında mühüm vəzifələr qoyulmuşdur.

Son dövrdə korrupsiyaya qarşı mübarizənin daha ciddi aparılması məqsədilə müvafiq qanunvericilikdə bir sıra dəyişikliklər edilməklə, bu sahədə görülən işin səmərəliliyi yüksəlmiş, xüsusilə, profilaktiki fəaliyyət, preventiv təsirin gücləndirilməsi üçün kompleks tədbirlər həyata keçirilməyə başlanmış və hazırda uğurla davam etdirilir.

"Prokurorluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə" və "Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə" 18 mart 2011-ci il tarixli qanunlara əsasən, korrupsiya ilə bağlı cinayətlər üzrə Baş prokuror yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsinə əməliyyat-axtarış fəaliyyətini həyata keçirmək səlahiyyəti verilməmişdir.

Dövlət başçısının həmin qanunların tətbiqi ilə əlaqədar imzaladığı fərmanlara, "Əməliyyat-axtarış tədbirlərinin həyata keçirilməsində əməliyyat-axtarış subyektlərinin səlahiyyət bölgüsü haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 19 iyun tarixli 507 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə" və "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 28 oktyabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin Əsasnaməsi"ndə dəyişikliklər edilməsi haqqında" 8 aprel tarixli fərmanlarına uyğun olaraq, müvafiq qanunvericilik aktlarının layihələri hazırlanmaqla yanaşı, Baş Prokurorluq üzrə "Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsinin strukturu, təkmilləşdirilməsi, idarənin tərkibində olan struktur qurumların Əsasnamələrinin təsdiq edilməsi haqqında" əmrə yeni struktur dəyişiklikləri həyata keçirilmişdir.

Korrupsiya ilə mübarizədə ictimaiyyətin köməyindən istifadə edilməsi, belə neqativ hallarla üzləşmiş şəxslərin ixtisaslaşmış orqana - Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsinə birbaşa və maneəsiz məlumat vermək imkanlarının yaradılması, bu müraciətlərə təxirəsalınmadan baxılmasının və dərhal müvafiq tədbirlər görülməsinin təmin edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun 2 mart 2011-ci il tarixli əmri ilə idarənin nəzdində "161" nömrəli "qaynar xətt" əlaqə mərkəzi təşkil edilərək, 3 mart 2011-ci il tarixdən fəaliyyətə başlamışdır.

Korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsinə dair 2022-2026-cı illəri əhatə edən bir çoxşaxəli Milli Fəaliyyət Planı fərqli fəaliyyət istiqamətləri olan müxtəlif qurumların korrupsiyaya qarşı mübarizə səylərini birləşdirməyə xidmət edir, eləcə də korrupsiyaya qarşı mübarizənin bütün dövlət strukturları və vətəndaş cəmiyyəti

yeti institutları ilə birgə sistemli və əlaqəli şəkildə gerçəkləşdirilməsinə imkan yaradır.

Ümumi inkişafa və təhlükəsizliyə mənfi təsir göstərən korrupsiya qanunun aliliyinə və sosial ədalətə ciddi təhlükə yaradır, iqtisadi və sosial inkişafı ləngidir, əlverişli biznes mühitinin yaranmasına mane olur. Korrupsiya tarix boyu cəmiyyətlərin üzləşdiyi problemlərdən olmuşdur və bu gün də bütün dünya ölkələrində aktual problemlərdən biri olaraq qalmaqdadır.

Korrupsiyaya qarşı mübarizənin davamlı olması, korrupsiyanın qarşısının alınması ilə bağlı müasir çağırışlara uyğun effektiv mexanizmlərin tətbiq edilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycanın korrupsiyaya qarşı mübarizə təcrübəsi sistemli, kompleks və innovativ xarakterli ilə seçilir. Bu sahədə görülən tədbirlər çərçivəsində korrupsiyaya qarşı mübarizəyə dair milli strategiya və fəaliyyət planları qəbul edilmiş, yeni baxışlar və vəzifələr müəyyən edilmişdir. Hazırda ölkəmizdə sosial dövlətin yeni modeli formalaşmışdır və dövlət siyasətinin əsas məqsədi insanların yüksək sosial rifahına nail olmaqdır.

Ölkəmizdə son illərdə əsas strateji hədəflərə çatmaq üçün beynəlxalq miqyasda və ölkə daxilində görülən məqsədyönlü, düşünülmüş tədbirlər nəticəsində istər sosial-iqtisadi inkişaf, istərsə də hüquqi-institusional zəmin baxımından əhəmiyyətli irəliləyişə nail olunmuşdur.

Eyni zamanda, Vətən müharibəsi nəticəsində işğal altında olan ərazilərin azad edilməsi ilə ölkəmiz üçün yeni inkişaf mərhələsi açılmışdır. Xarici və yerli investorların həmin ərazilərdə infrastruktur layihələrinin icrasına cəlb edilməsi, bu torpaqlarda sahibkarlıq fəaliyyətinin genişləndirilməsi kimi dövlətin yeni strateji prioritetləri bölgənin gələcək inkişafının qarşısıdır. Korrupsiyadan azad mühit və şəffaflıq kimi komponentlər isə məhz bu inkişafın başlıca amilləridir.

Ölkəmizin hazırkı inkişaf mərhələsi korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində görülməli olan sistem xarakterli tədbirlərin effektivliyini və davamlılığını təmin edəcək yeni bir sənədin? Korrupsiyaya qarşı mübarizəyə dair yeni Milli Fəaliyyət Planının qəbul edilməsini şərtləndirir.

Milli Fəaliyyət Planında əks etdirilmiş kompleks tədbirlərin icrası ölkəmizdə korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilən məqsədyönlü və qatilyətli fəaliyyətin tərkib hissəsi kimi, şəffaflığın artırılmasına, dövlət orqanları (qurumları) tərəfindən göstərilən xidmətlərin keyfiyyət etibarilə yaxşılaşdırılmasına, ictimai nəzarət təşkilində və korrupsiyanın işə edilməsində vətəndaş cəmiyyəti institutlarının rolunun artırılmasına xidmət edir.

Vaqif İSMAYILZADƏ
Qubadlı Hərbi prokurorunun
köməkçisi, ədliyyə leytenantı